

הלבנות גולה ואבדה פרק טו

א. כל המוצא אבדה בין שיש בה סימן, בין שאין בה סימן אם מצאה דרך הנחה, אסור לגע בה: שמה בעליה הניחיה שם, עד שיחזרו לה; ואם יבוא לטל אותה, והיה דבר שאין בו סימן הרי אבד ממון חברו בידו, שהרי אין לו בה סימן להחזירה בו. ואם היה דבר שיש בו סימן הרי זה הטריחן לרדף אחריה, ולתן סימניה. ולפיכך אסור לו שיגע בה, עד שימצא אותה דרך נפילה.

ב. אפלו נסתפק לו הדבר, ולא ידע אם דבר זה אבוד או מנח הרי זה לא יגע בו; ואם עבר ונטלו, אסור לו להחזירו לשם. ואם היה דבר שאין בו סימן זכה בו, ואינו חייב להחזירו. וכל דבר שיש בו סימן בין דרך הנחה בין דרך נפילה, בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים חייב להכריזו.

ג. פיצד דרך הנחה: כגון שמצא חמור או פרה רועים בדרך ביום, או שמצא כלי מכסה באשפה הרי זה לא יגע בהן, שנאמר "נדהים" (דברים כב, א). אבל אם מצא חמור וכליו הפוכים, ופרה רצה בין הכרמים, או כלי מגלה באשפה הרי זו אבדה, ונוטל ומכריז.

ד. ראה חמור או פרה רועים בדרך בלילה, הרי זו אבדה. בפנות היום ובנשף אם ראה אותן שלושה ימים זה אחר זה הרי זו אבדה, ונוטל ומכריז.

ה. ראה פרה רצה בדרך אם פניה כלפי העיר, אין זו אבדה; כלפי השדה, הרי זו אבדה. מצאה רועה בין הכרמים חייב להחזיר, משום אבדת הקרקע. לפיכך אם היו הכרמים שלגוי אינה אבדה, ואינו חייב להחזיר; ואם חשש שמא יהרג אותה הגוי פשימצאנה, מפני שהפסידה הכרם הרי זו אבדה, ונוטל ומכריז.

ו. מצא פרה ברשות הרבים אם עומדת חוץ לתחום, חייב להחזיר. היתה רועה בעשבים, או שהיתה ברפת שאינה משמרת ואינה מאבדת לא יגע בה, שאין זו אבדה.

ז. מצא קרדס או טלית בצד הגדר, הרי זה לא יגע בהן; מצאן בסרטיה הרי זו אבדה, ונוטל ומכריז. וכן כל פיוצא בזה.

ח. מצא גוזלות מקשרין בכנפיהן, ומדדין אחר הגדר, או אחר הגפה, או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן, שמה בעליהן הניחום שם. ואם נטלן, הרי אלו שלו; ואם היו קשורין קשר שהוא סימן, חייב להכריז. וכן אם מצאן קבועים במקומן חייב להכריז, שהמקום סימן.

ט. מצא באשפה כלי מכסה, הרי זה לא יגע בו כמו שבארנו. ואם אשפה שאינה עשויה להתפנות היא, ונמלך עליה לפנותה אף על פי שמצאו מכסה, נוטל ומכריז. וכן אם היו כלים קטנים, כגון ספין ושפור וכיוצא בהן אפלו היו מכסין באשפה הקבועה, נוטל ומכריז.

י. מצא פרות מפזרין דרך הנחה, לא יגע בהן; דרך נפילה, הרי הן שלו. וכן אם מצא פריכות קטנות שלשבלים ברשות הרבים, שהרי אין בהן סימן, או שמצא עגולי דבלה, וכפרות שלנחתום, ומחרוזות שלדגים, וחתכות שלבשר, וגזי צמר

הַבָּאוֹת מִמְּדִינָתָן, וְאֵנִיצִי פֶשֶׁתָּן, וּלְשׁוֹנוֹת שְׁלֹאֲרָגְמָן הָרִי אֱלוֹ
שָׁלוֹ, מִפְּנֵי שְׁאִין בָּהֶן סִימָן. וְאִם יֵשׁ בָּהֶן סִימָן, נוֹטֵל וּמַכְרִיז:
שְׁסִימָן הָעֲשׂוּי לְדָרֶס, הָרִי הוּא סִימָן.

יא. אֲבָל אִם מָצָא כְּפֻרוֹת שְׁלִבְעַל הַבֵּית, וְגַזִּי צֶמֶר הַלְקוּחוֹת
מִבֵּית הָאֱמָן, כַּדִּי יֵינן וְכַדִּי שֶׁמֶן חָיֵב לְהַכְרִיז: שְׁכָל אֱלוֹ יֵשׁ לָהֶם
סִימָנִין מִבְּהָקִין. וְאִם נִפְתָּחוּ הָאוֹצְרוֹת שְׁלִיזִין וְשִׁלְשָׁמָן הָרִי אֱלוֹ
שָׁלוֹ, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵם רְשׁוּמִין, שְׁכָל הַכַּדִּין כֶּף הֵן רְשׁוּמוֹת,
וְנִמְצְאוּ אֱלוֹ הַכַּדִּין כְּכֻפֻּרוֹת הַנִּחְתָּוִם שִׁישׁ צוּרָה אַחַת לְכָלֶן
וּמִשְׁקָל אֶחָד לְכָלֶם.

יב. מָצָא כְּרִיכוֹת בְּרִשׁוֹת הֵיחִיד אִם דֶּרֶךְ נִפְלָה, הָרִי אֱלוֹ שָׁלוֹ;
וְאִם דֶּרֶךְ הַנִּחָה, חָיֵב לְהַכְרִיז, שְׁאֵף עַל פִּי שְׁאִין לָהֶם סִימָן,
הַמָּקוֹם סִימָן אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ סִימָן מִבְּהָק. מָצָא אֲלָמוֹת, בֵּין
בְּרִשׁוֹת הֵיחִיד בֵּין בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים נוֹטֵל וּמַכְרִיז.

יג. מָצָא עֲגוּל וּבִתּוּכוֹ חֶרֶס, כְּכָר וּבִתּוּכוֹ מַעוֹת, חֲתָכָה שְׁלִבְשָׁר
שֶׁהִיא מִשְׁנָה בַּחֲתִיכָתָה, דָּג נִשׁוּף, וְכָל כִּיּוּצָא בְּאֱלוֹ הוּאִיל וַיֵּשׁ
בָּהֶן שְׁנוּי חָיֵב לְהַכְרִיז, שְׁלֹא עֲשָׂאוֹם בְּעֲלִיָּהֶן אֲלֹא לְסִימָן.

יד. מָצָא פִּרוֹת מְפֻזְרִין בַּמָּקוֹם הַגֶּרְנוֹת אִם הָיוּ כְּמוֹ קֵב בְּתוֹךְ
אַרְבַּע אֲמוֹת אוֹ בֵּיתֵר עַל אַרְבַּע אֲמוֹת הָרִי אֱלוֹ שָׁלוֹ, מִפְּנֵי שְׁאִין
הַבְּעָלִים מְטַפְּלִים בְּאֶסִּיפָתָן. הָיוּ מְפֻזְרִין בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוֹת
לֹא יָגַע בָּהֶן, שֶׁמָּא הַבְּעָלִים הַנִּיחוּם שָׁם. הָיוּ כְּמוֹ חֲצִי קֵב בְּשִׁתִּי
אֲמוֹת, אוֹ קִבִּים בְּשִׁמוּנָה אֲמוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּה הַקֵּב מִשְׁנִים שְׁלוֹשָׁה
מִינִין, כְּגוֹן שְׁמִשְׁמִין תְּמָרִים וְרִמּוֹנִים כָּל אֱלוֹ סֶפֶק: לְפִיכֶךָ לֹא
יָקַח; וְאִם לָקַח, אֵינוֹ חָיֵב לְהַכְרִיז.

טו. הַמוּצָא צְבוּרֵי פִּרוֹת, אוֹ פִּרוֹת בְּכָלִי, אוֹ כָּלִי כְּמוֹת שֶׁהוּא
חָיֵב לְהַכְרִיז; מָצָא כָּלִי, וּלְפָנָיו פִּרוֹת הָרִי אֱלוֹ שָׁלוֹ, הַפִּרוֹת
וְהַכָּלִי: שְׁאֵנִי אוֹמֵר הַפִּרוֹת שְׁלֹאֲחֶד, וְהַכָּלִי שְׁלֹאֲחֶר; וְהָרִי אֵין
בוֹ סִימָן. וְאִם מֵרֵאִין הַדְּבָרִים שֶׁהֵן שְׁלֹאֲדָם אֶחָד, חָיֵב לְהַכְרִיז.

טז. בִּיצָד: הָיוּ אַחֲוֵי הַכָּלִי לְפָנֵי הַפִּרוֹת, הָרִי אֱלוֹ שָׁלוֹ; הָיוּ
פָּנֵי הַכָּלִי לְפָנֵי הַפִּרוֹת, חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מִן הַכָּלִי נִשְׁפָּכוּ. וְאִם
הָיוּ לְכָלִי אֲגָנִים אֵף עַל פִּי שְׁפָנָיו כְּלָפֵי הַפִּרוֹת, הָרִי אֱלוֹ שָׁלוֹ,
שֶׁאֱלוֹ נִשְׁפָּכוּ מִן הַכָּלִי, הִיָּה נִשְׁאָר מֵהֶן בְּתוּכוֹ מִפְּנֵי הָאֲגָנִים.
הָיוּ מִקְצַת הַפִּרוֹת בְּכָלִי, וּמִקְצָתָן בְּאֵרֶץ חָיֵב לְהַכְרִיז.

יז. הַמוּצָא קְצִיצוֹת בְּדֶרֶךְ, וְאֶפְלוֹ בְּצֵד שֶׁדָּה קְצִיצוֹת הָרִי אֱלוֹ
שָׁלוֹ. וְכֵן תֵּאֲנָה שֶׁהִיא נוֹטָה לְדֶרֶךְ, וְנִמְצְאוּ תֵּאֲנִים תַּחְתֶּיהָ
מִתְּרוֹת מִשׁוֹם גָּזֵל, שֶׁהַתֵּאֲנָה וְכִיּוּצָא בָּהּ עִם נִפְלָתָהּ נִמְאָסֶת;
וּפְטוּרוֹת מִשׁוֹם מַעֲשֶׂר. אֲבָל זֵיתִים וְחִרְוִבִין וְכִיּוּצָא בָּהֶן,
אֲסוּרִין.

יח. תְּמָרִים שֶׁמִּשְׁרִיר אוֹתָן הָרוּחַ מִתְּרוֹת, שֶׁהַבְּעָלִים מְחִלּוּ
אוֹתָן לְכָל אָדָם; וְזוֹ הִיא חֲזָקָתָן. וְאִם הָיוּ שְׁלִיתוּמִים, שְׁאֵינָן
בְּנֵי מַחִילָה אֲסוּרִין; וְכֵן אִם הִקְפִּיד בַּעַל הַשְּׂדֵה, וְהִקִּיף מָקוֹם
הָאֵילָנוֹת, אוֹ תִקֵּן הַמָּקוֹם שִׁיפְלוּ בוֹ הַנוֹבְלוֹת עַד שִׁילְקֻט אוֹתָן
הָרִי אֱלוֹ אֲסוּרוֹת, שֶׁהָרִי גָּלָה דַּעְתּוֹ שְׁלֹא מְחִל.

יט. חֲתוּל רָע שֶׁהוֹרֵג אֶת הַקְּטָנִים, אֲסוּר לְקִימּוֹ; וְאֵין בוֹ מִשׁוֹם
גָּזֵל, וְאֵין בוֹ מִשׁוֹם הָשֵׁב אֲבֹדָה, אֵף עַל פִּי שֶׁעוּרוֹ מוֹעִיל; אֲלֹא
כָּל הַמוּצָאוֹ זָכָה בוֹ, וְהוֹרֵגוֹ וְהָעוּר שָׁלוֹ.

כ. גּוֹזֵל הַנִּמְצָא קְרוֹב לְשׁוֹכֶךָ בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה, הָרִי הוּא

שְׁלֹבַעַל הַשׁוֹכֵךְ ; חוץ לַחֲמִשִּׁים אֲמָה, הָרִי הוּא שְׁלֹמוֹצָאוּ, שְׁאִין
הַגּוֹזֵל מִדֶּדָה יֵתֵר עַל חֲמִשִּׁים אֲמָה. נִמְצָא בֵּין שְׁנֵי שׁוֹכָכוֹת, הָרִי
הוּא שְׁלֹקְרוֹב ; מַחְצָה לַמַּחְצָה, יִחְלֶקוּ.

כֹּא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁהִיו יוֹנִי שְׁנֵי הַשׁוֹכָכוֹת שׁוּוֹים
בְּמִנְיָנָן ; אֲבָל אִם הָיוּ יוֹנִי הָאֶחָד רַבִּים הַלֵּךְ אַחֵר הָרֵב, אָף עַל
פִּי שֶׁהוּא רְחוֹק.